

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. De ignorantia provt est causa peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

corrupti vt parum alienis peccatis moueantur ad peccandum.

Secunda conclusio.

Dico secundò, necesse omnino esse ad speciale peccatum scandali quod charitati opponitur, vt directè intendatur Proximi peccatum; si autem illud præiudeatur duntaxat, & interpretatiuè solum ac indirectè intendatur non committitur speciale peccatum scandali, sed eo solum peccatur peccato in quod proximus inducitur. Ita docent cum S. Thoma 2. 2. q. 43. art. 3. Vasques disp. 102. c. 4. Azor. tom. 1. l. 4. c. 7. q. 1. Sanches l. 1. c. 6. & 7. Suares disp. 10. de charitate sect. 2. contrarium pauci censent citati à de Lugo disp. 16. de penit. num. 151.

Probatur secunda conclusio.

Ratio autem est primò, quia omnis virtus quæ hominem obligat ad non committeudos actus illi oppositos, obligat etiam illum vt non alios inducat ad committeudos huiusmodi actus, ergo contra eandem virtutem peccat ille, qui propter scandalum causa est vt alter furetur, contra quam peccat ille qui furatur. Deinde implicitum & explicitum ad eandem pertinent virtutem; sed inducere alium explicitè ad furtum est peccatum contra iustitiam, ergo etiam implicitè illum exemplo inducere peccatum est contra iustitiam. Denique in omni peccato speciali contra charitatem Dei & Proximi, necesse est vt damnum Dei vel Proximi sit expresse volitum, alioqui omnia peccata mortalia continent duplicem malitiam, omnia peccata mortalia in proximum essent etiam peccata contra charitatem.

Respondetur ad primam.

Ad primam Resp. negando illam maiorem scandalum idè tantum vitiosum est, quia repugnat virtuti quæ obligat ad impediendam spirituales Proximi ruinam, scandalum enim non est malum ob solam Proximi ruinam; sed quia, vt dixi, virtus eadem quæ te obligat vt ne illam violes, obligat etiam te vt ne facias illam ab aliis violari.

Ad confum. Resp. rationem cur ad peccatum speciale intemperantiæ sufficiat voluntarium indirectum esse, quia malitia specialis intemperantiæ non est in eo sita, vt directè velis malitiam intemperantiæ, malitia verò specialis contraria charitati consistit in eo, quod velis directè malum Proximi, alioqui peccata omnia contra Proximum essent contra charitatem eius specialem, quod est absurdum, quia sicut specialis in eo sita est, vt expresse velis bonum Proximi, vt bonum eius est, sic speciale peccatum contra charitatem in eo consistit, quod velis malum eius, vt malum eius est.

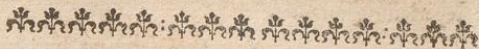
Ad secundam.

Ad secundam Resp. certum omnino esse quod circumstantia scandali cuiuscunque speciei peccatum sit explicanda semper est in confessione, quamuis indirectè tantum volita sit, vt docent Ledesma, Vasques, Azor, & Sanches: vtrum explicandus sit numerus & qualitas personarum coram quibus peccatur, non ita omnibus liquet. Affirmant omnino Diana tom. 2. tract. 4. resol. 114. Castro Palao tom. 1. tract. 6. d. 6. Bonacina de Sacramentis d. 5. q. 5. sect. 2. p. 2. Sanchez l. 1. c. 6. n. 8. Vasq. disp. 102. num. 19. & 20. & sanè id esse prorsus per se loquendo necessarium conuincit allata ratio, sed fieri tamen potest per accidens, vt non sit necesse, si iudices probabiliter personas, quibus præbuiſti scandalum non esse huiusmodi vt facile tuo exemplo induci potuerint ad peccandum.

Ad tertiam.

Ad tertiam Resp. omissionem fraternæ correctionis non esse peccatum speciale constat charitatem specialem virtutem nisi ea omisso sit expresse volita, quoniam tenetur corrigere furem, & eum non corrigit, peccat contra iustitiam non contra charitatem; eadem enim virtus quæ me obligat vt non eliciam actus contra illam, obligat etiam me aliquando vt impediam illos actus: non propterea tamen ille qui

eo modo peccat contra iustitiam præbendo scandalum vel non corrigendo tenetur restituere id quod alter furatus est, quia ille qui est occasio furti alterius propter scandalum, non directè violat iustitiam, sed indirectè tantum, & reductiue: nemo autem tenetur restituere nisi qui directè violat iustitiam.

DISPUTATIO II.

De causis Peccati.

S. Thom. à quæst. 47. ad 81.

X causis quatuor effectus cuiuslibet naturalis, hætenus exposita est causa formalis peccati, quæ non potest esse aliud, quam eius quidditas: finalis nulla esse propriè potest, cum nemo intendens in malum possit operari, vt sapissimè tradit S. Dionysius. Subiectiuam nihil est necesse dicere, cum ex disputatis de moralitate liquidum sit, quod peccatum sumptum formaliter primariò est tantum in voluntate: in iis autem potentiis quæ subduntur voluntati potest esse peccatum per denominationem à voluntate, sic enim dixi cogitationes in intellectu, motus prauos in appetitu vera peccata esse: In illis potentiis quibus voluntas non imperat, cuiusmodi est potentia nutritiua, nunquam esse potest peccatum. Causam effectiuam per se habere non potest peccatum, quam melius deficientem nominat S. Augustinus lib. 12. ciuit. cap. 7. tota ergo difficultas reducitur ad causam illam per accidens peccati effectiuam, quam certum est esse aliquam, quia nihil de nouo potest esse, quin accipiat de nouo illud esse ab aliqua causa, hæc autem peccati causa partim est interna homini peccanti, partim est externa, de vtraque breuiter disputari potest.

QVÆSTIO I.

De causa interna effectiua peccati.

S. Thom. q. 75. 76. 77.

Sola voluntas hominis ex se bona, efficere potest peccatum, & illud efficiendo, efficitur verè mala, vt latè disputant Augustinus lib. contra Fortunatum, & sæpè alibi Gregor. Magnus lib. 3. Moral. c. 20. alique disputantes contra Manichæum, qui fingeat dari principium aliquod ex se malum à quo esset omne malum: imò esse in nobis duplicem animam quarum vna efficeret malum à principio malo deriuata: quasi verò voluntas in nobis libera esse possit, quin efficere possit malum, quandiu visionem non habet summi boni. Alia igitur omnia quæ causæ dicuntur peccati, remouet duntaxat & per accidens illud causant, quatenus remouent illud quod impediret peccatum, vel quia voluntatem mouent ad faciendum peccatum: Ideoque causæ internæ peccati tres communiter numerantur. Prima se tenens ex parte intellectus est ignorantia. Secunda se tenens ex parte appetitus sensitui est passio. Tertia se tenens ex parte solius voluntatis est malitia.

Finis causæ internæ peccati ex parte peccantis.

SECTIO I.

De Ignorantia prout est causa Peccati.

S. Thom. quæst. 76.

Primum igitur quod multorum in nobis peccatorum causa est se tenet ex parte intellectus diciturque ignorantia, quia remouet scientiam quæ posita voluntas peccati.

Ggg 3

voluntas abstinere à peccato; de hac autem ignorantia quomodo causet inuoluntarium fuisse dixi *disp.* 3. vnde nunc tria restant. Primò, vtrum aliqua ignorantia causa sit peccati & verum peccatum. Secundò quid requiratur vt ignorantia sit peccatum & causa peccati. Tertiò, vtrum in omni semper peccato aliqua reperiatur ignorantia.

§. I.

Vtrum aliqua ignorantia sit peccatum & causa peccati.

Diuisiones
ignorantiæ

Repetenda hoc loco est celebris ignorantie diu-
sio in antecedentem, comitantem, & consequen-
tem. Antecedens illa esse dicebatur quæ nullo modo
volita est, & operis ipsius causa, ideòque appellatur
inuincibilis & inculpabilis: Comitans quæ volita
etiam nullo modo est, sed non est tamen causa ope-
ris, quia quamuis contraria illi adesset scientia fieret
tamen opus, & illa etiam est inuincibilis: Conse-
quens, quæ aliquo modo volita est, siue sit causa ope-
ris, siue non, ideòque vocatur vincibilis & culpabilis:
Et illa quidem si directe per actum positium sit vo-
lita, est ignorantia affectata, si volita sit in directe tan-
tùm, quatenus omnis diligentia sciendi liberè omissa
est, vocatur crassa & supina, si verò aliqua fuerit ad-
hibita diligentia, sed minor quàm conueniebat voca-
tur ignorantia simplex.

Hic de sola
ignorantia
consequente
queritur.

De sola igitur ignorantia consequente quæri hoc
loco potest quomodo peccatum sit, id est quomodo
imputetur ad culpam, & quomodo causa sit peccati,
id est quomodo opus ex ipsa factum aut potius cum
ipsa, peccatum sit.

Ratio
prima du-
bitandi.

Ratio dubitandi esse primò potest, quia omne pec-
catum vel est actus positius, vel priuatio actus alicuius
positiui: Ignorantia non est actus positius vt
patet, neque priuatio actus positui, sed est priuatio
potius scientiæ cuiusdam habitualis, ergo ignorantia
non est peccatum. Imò si peccatum est ignorare ali-
quid tandiu durabit peccatum, quandiu ignorantia
durabit quod absurdum est.

Secunda.

Secundò, nullum esse potest peccatum sine confi-
deratione malitiæ, ergo nullum esse potest peccatum
cum ignorantia malitiæ. Deinde sequeretur eum qui
peccat ex ignorantia committere duplex peccatum,
quia ignorantia ipsa est peccatum, & opus factum ex
ignorantia est peccatum, ergo duplex semper pec-
catum est, quoties peccatur ex ignorantia.

Tertia.

Tertiò, si peccatum est ignorantia, vel est speciale
quoddam peccatum oppositum virtuti alicui speciali,
vel non est speciale peccatum, sed opponitur eidem
virtuti cui opus opponitur quod causat, non potest
dici primum, si enim speciali opponitur virtuti, ergo
qui ex ignorantia violat Præceptum ieiunij, peccat
contra temperantiam & contra speciale illud Præcep-
tum, & sic duplex specie committit peccatum: Ne-
que dici potest secundum, quia negligentia sciendi
speciali opponitur virtuti studiositatis, ergo ignoran-
tia non est peccatum.

Prima
conclusio.

Dico primò, ignorantia consequens & vincibilis,
eorum quæ debes & tenèris scire vel agere, peccatum
aliquando est etiam mortale.

Probat.

Ratio ergo primò est, quia sæpè Scriptura igno-
rantiam appellat peccatum, *ignorantias meas ne memi-
neris: si quis ignorat ignorabitur: misericordiam conse-
quutus sum quia ignorans feci.* Deinde illa est causa per
accidens alicuius peccati, quæ remouet aliquid quod
impediret peccatum: ignorantia eorum quæ agere
tenemur remouet scientiam quæ posita non fieret
peccatum, ergo illa ignorantia est causa peccati. Quod
autem etiam ipsa peccatum sit probatur, quia illa vel

Ipsa igno-
rantia est
peccatum.

est ignorantia quasi practica rerum quas tenèris age-
re, v. gr. ignoras ea quæ tui sunt officij si es Confessa-
rius, si Medicus, si Aduocatus. Vel est ignorantia eor-
um quæ tenèris scire, v. gr. ignoras Fidei articulos,
ignorantia vtroque modo est peccatum, qui enim ne-
gligit habere vel facere, id quod tenetur habere vel
facere, ille peccat peccato omissionis.

Dico secundò, ignorantia minuit semper peccatum
quoties non est affectata, si autem affectata sit pecca-
tum augeat, potest autem esse peccatum etiam mortale
quamuis non sit nisi simplex ignorantia.

Primò enim ignorantia minuit sine dubio ratio-
nem peccati, quoties minuit rationem voluntarij sed
ignorantia etiam crassa minuit rationem voluntarij
(vt probabam aliàs) ergo minuit rationem peccati. Ne-
que dubium est quin ignorantia si non sit culpabilis
nisi venialiter, ita etiam minuat peccatum, vt illud
non sit nisi veniale. Imò contra Suarem probabiliter
addunt Nanarrus, Manucl, Sanches, Vasques, Valen-
tia, quod aliquando ignorantia iuris humani, quæ
in iure diuino vel naturali sufficeret ad peccatum
mortale, constituere peccatum duntaxat veniale,
contra præceptum, quia humanum præceptum non
obligat in tanto rigore, modò tamen illa ignorantia,
neque fuerit crassa, neque affectata.

Secundò enim quod ignorantia directe volita seu
affectata sicut augeat rationem voluntarij, sic augeat
etiam rationem peccati, rectè probant Azor *l. 1. c. 14.*
Sanches *l. 1. c. 17. n. 5.* quia maius ibi est voluntarium,
vbi maior est affectus peccandi, vbi autem est huius-
modi ignorantia, maior est affectus peccandi, quia ille
qui sic affectat ignorare liberari vult à scientia, quæ
fratrum esset peccati. Deinde magis etiam contem-
nit legem, quam vt violet liberius, ne illam quidem
vult scire. Denique ille multiplici se peccato expo-
nit, qui sic vult peccare, vult enim committere tale
peccatum, quodcumque illud sit.

Tertiò tamen quod ad peccatum sufficere possit
ignorantia illa quæ neque affectata est, neque crassa,
sed simplex tantum bene probant Sanches *cap. 16. n. 7.*
Valentia *q. 1. p. 1.* contra Vasquem Cordubam, Sua-
rem, quia vt ignorantia vincibilis peccatum sit mor-
tale, non exigitur summa negligentia, sed sufficit di-
ligentiam mortalem non adhiberi, pro qualitate ne-
gotij necessariam: nam quamuis necesse non sit vt ad-
adhibeatur summa diligentia, tamen quilibet
mediocrem illam adhibere mortalem, & humano mo-
do, illam in re graui qui non adhibet, grauiter peccat.

Ad primam Resp. ignorantiam quæ neque actus
est indebitus, neque priuatio actus debiti, non esse
peccatum in se ipsa, sed in causa tantum, quæ est ne-
gligentia sciendi. Vnde nec sequitur quod eo toto
tempore homo peccet, quandiu ignorat ea quæ po-
test & tenetur scire: nam eo solùm tempore peccat
quo aduertit se obligari ad aliquid discendum. Ita-
que certum est quod ignorantia est aliquando pecca-
tum in se ipsa, sed sæpissimè tamen in sola negligentia
sciendi est peccatum, vt rectè probant Vasq. *disp. 118.*
Sanches *cap. 17. num. 8.* Ratio est, quia ignorantia
non potest esse peccatum in se ipsa nisi sit actus ali-
quis indebitus, vel negatio actus debiti, sed ignoran-
tia quando non est iudicium erroneum, neque actua-
lis inconsideratio, neque actus est indebitus, neque
priuatio actus debiti, ergo aliquando ignorantia non
est in se ipsa peccatum sed solùm in causa.

Ad secundam Resp. ad omne quidem peccatum
aliquam requiri malitiæ inconsiderationem, vel ple-
nam, vel certè confusam duntaxat, quæ in peccatis
ignorantiæ semper reperitur, in quibus oportet vt
malitia negligentia cognoscatur saltem confusè, ne-
go autem quod ille qui peccat ex ignorantia duplex
committit

Secunda
conclusio.

Probat
primò.

Probat
secundò.

Probat
tertiò.

Responde-
tur ad ra-
tiones
dubitandi.
Ad primam

Ad secun-
dam.

committat peccatum, quia negligentia sciendi, ignorantia, & opus factum ex ignorantia, eo modo faciunt vnum quo actus internus & externus vnum duntaxat faciunt peccatum.

Ad tertiā. Ad tertiā Resp. ignorantiam aliquando esse peccatum speciale oppositum speciali virtuti, aliquando autem opponi ei virtuti cui opponitur peccatum cuius est causa vt recte docent Vasques, Azor, & Sanches. Ratio est quia duplex, vt dixi, esse potest ignorantia, alia est ignorantia sciendorum, id est eorum quorum cognitio per se ipsam exigitur: alia est ignorantia eorum quorum cognitio exigitur propter opus præceptum, vt cum ignoras Præcepta Dei, vel Ecclesiæ: prima ignorantia speciale constituit genus peccati, quia opponitur virtuti speciali, quæ studiofita est, vel etiam fides, qui enim ignorat articulos Fidei, peccat specialiter contra Fidem, quamvis peccato infidelitatis non peccet. Altera verò ignorantia non constituit diuersam speciem peccati, quia peccatum quodlibet factum ignoranter, pertinet ad eandem illam speciem, ad quam pertinet peccatum factum scienter, alioquin ille qui peccaret ex ignorantia, grauius peccaret quam is qui peccat ex malitia, duplex enim committeret peccatum. Denique qui peccat ex ignorantia rei quam tenetur facere, peccat tantum contra præceptum quo tenetur illud facere: Illud enim idem præceptum, quod me obligat v.g. ad ieiunandum, obligat me ad sciendum quando sit dies ieiunij. Ex quibus patet quod agendorum ignorantia, non est circumstantia quæ in confessione sit necessario explicanda.

S. II.

Quenam requirantur ad ignorantiam culpabilem.

Tres conditiones ad ignorantiam culpabilem. **V**T Ignorantia vincibilis dicatur, & imputetur ad culpam, tria exigij vulgò solent. Primum vt non sit antecedens aut comitans, sed verè consequens, id est vt sit volita. Secundum est actualis aduertentia malitiæ illius. Terium est notabilis negligentia sciendi ea quæ possumus & tenemur scire.

Ratio autem dubitandi contra tria hæc primò est, quia potest aliquis antecedenter, & inuincibiliter existimare se non peccare in aliquo actu, in quo tamen peccabit: sit verbi gratia rusticus cui à viro docto sit dictum, esse quidem reuerà peccatum hostem interficere, sed peccatum non esse desiderare homicidium, tunc ille rusticus desiderans occidere hostem, putat se non peccare, & tamen pro certo peccat, quia vult facere id quod nouit esse peccatum, etiam si non se reflectat supra suum actum internum.

Secundò contingere sæpè potest vt aliquis peccet peccato ignorantia, quamvis non actu aduertat obligationem sciendi, vel malitiam ignorantia: si enim aliquis non consideret quidem actu malitiam obiecti, sed illam tamen teneatur considerare, tunc verè peccat, quia non facit id quod potest & tenetur facere: quomodo enim non peccat is qui debens aduertere aliquid esse peccatum mortale, illud tamen non veretur committere. Probatum quia tunc tantum inuincibilis appellatur ignorantia quando non potest humano modo vinci, sed cum aliquis tenebatur aduertere, ignorantia humano modo vinci poterat, quia sic ignorans tenebatur ex officio & statu suo illud scire, idèque sæpè in iure dicitur, neminem excusari ob ignorantiam quando scire debuit; paria esse scire, & debere scire.

Tertiò neque infideles neque fideles habere possunt ignorantiam inuincibilem iuris naturalis, aut diuini positiui, vel articuloꝝ Fidei, quorum tamen actua-

lis aduertentia sæpè deest. Videturque id ex multis Scripturis confirmari posse: Genesi 20. Ignorat inuincibiliter Abimelec, Saram esse uxorem Abraham, cuius tamen factum damnatur peccati. Leuit. 4. decernitur vt sacrificia offerantur pro peccatis ex ignorantia factis: Psalmo 24. *Delicta inuenturis meis, & ignorantias meas ne neminis Domine.* Peccarunt sine dubio Iudæi Christum crucifigentes & tamen testatur ipsemet Christus *nesciunt quid faciunt.*

Quartò, negari non potest fuisse hoc dogma Pelagianorum quod obliuio & ignorantia non subiaceant peccato, damnatum in Concilio Palæstino, & ab Hieronymo in *Dialogo toto contra Pelagianos*, & ab Augustino in omnibus libris contra ipsos scriptis, præsertim *lib. de gestis Pelagij cap. 21. 25. 33. lib. de natura & gratia cap. 17. lib. 6. contra Iulianum cap. 1.* & alibi sæpius.

Dico primò, sola ignorantia consequens & voluntaria, peccatum est & causa peccati: Ignorantia verò antecedens & quæ volita non est, nullo modo est, aut dici potest peccatum. Ita docent antiqui omnes & recentiores Theologi vt sæpè indicaui supra contra plures antiquos & recentiores hæreticos, quorum sequutus est insaniam nouus dogmatista *rom. 2. lib. 2. de statu nature*, vbi nouam quandam & arcanam doctrinam proponit, quod excuset quidem à peccato ignorantia facti aut iuris etiam diuini positiui, sed ignorantia tamen etiam inuincibilis & antecedens, & nullo modo volita non excuset tamen à peccato quod sanè doctrinæ monstrum.

Primò conuincitur ex Scripturis, Ioannis 9. *Si cæci essetis, non haberetis peccatum.* & c. 15. *Si non fecissem opera in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberetis.* Genesios 20. *Domine num Gentem ignorantem & in-*

sciam interficies.

Secundò damnatur à quatuor Pontificibus, Pio V. & Gregorio XIII. in *Bullis contra Baium*, Innocentio X. & Alexandro VII. in *Bullis contra Iansenium*.

Tertiò damnatur à S. Patribus, Chrysost. in epist. ad Romanos homil. 13. *Nemo vnquam ignoranter peccauit.* August. innumeris locis, non tibi deputatur ad culpam, quod inuitus ignoras, sed quod querere negligis quod ignoras, inquit lib. 3. de libero arbitrio, & reperit libro de natura & gratia cap. 67. & l. 1. retract. cap. 9.

Quartò ratione certissimè refutatur, quia nihil esse potest voluntarium nisi sit cognitum, voluntarium enim est quod procedit à principio cognoscente singula: repugnat autem lumini naturali dicere quod aliquid esse possit peccatum quin sit voluntarium, ergo euidens est ignorantiam vel facti vel iuris cuiuscunque si fuerit antecedens, id est si non fuerit voluntaria, nullo modo esse peccatum, aut causam peccati. Neque vlla prorsus ratio est cur ignorantia facti aut iuris positiui excusetur à peccato si sit inuincibilis, ignorantia verò iuris si fuerit similiter antecedens, & inuincibilis, non excusetur; tota enim ratio cur prior peccatum non sit, est quia non est voluntaria, ergo si posterior voluntaria non fuerit, nullo etiam modo erit peccatum, tenemur scire, inquit aduersarij, ea quæ iure naturali sunt præcepta. Verum nunquid tenemur etiam scire illa quæ iure diuino præcepta sunt.

Maneat igitur quod nunquam ignorantia iuris aut facti peccatum est nisi actu confusè saltem aut dubitatiue aduertatur eius malitia, & obligatio sciendi. Neque sufficit vt tenearis aduertere, vt manifestè probat allata ratio, satisque constat ex dictis de iis quæ ad mortale peccatum requisita sunt.

Dico secundò, vt ignorantia sit culpabilis, necesse est vt non sit adhibita diligentia sufficiens & proportionata iuxta præcepti, officij, & personæ qualitatē.

Ratio

Quarta

Conclusio prima.

Probatum primò.

Secundò:

Tertiò:

Quartò:

Quandoque ignorantia iuris aut facti sit peccatum.

Conclusio secunda.

Probat
& explica-
tur, quanta
requiratur
diligentia.

Ratio est, quia in omnibus præceptis seruandis, sicut non tenemur summam adhibere diligentiam, sic tenemur talem diligentiam qualem prudentes communiter in talibus negotiis adhibere solent, alioqui agimus imprudenter: non potest autem certa tradi regula, quantam præcisè diligentiam adhibere quisque teneatur, ut sciat res status & officij sui: v.g. Christianus ut addiscat Fidei articulos, & cætera, sine quibus Christiani munere fungi non potest, Confessarius, Concionator, Doctor, Aduocatus, Medicus, Iudex, ut sciat ea sine quibus multi errores euenturi sunt, tantum dico diligentiam illam esse debere proportionatam officio, & qualem vir prudens attentis omnibus circumstantiis iudicaret esse sufficientem, v.g. vir indoctus satisfacit suo muneri si doctos consulat viros: vir doctus non satisfacit nisi diligenter studendo: rusticus satisfacit consulendo parochum, quod tamen faciendo sæpe vir urbanus non satisfaceret, ut fusè tradunt Sanches *cap. 16. num. 36. Corduba l. 2. q. 2. Zumel q. 76. art. 2. d. 3.*

Responde-
tur ad pri-
mam ra-
tionem
dubitandi.

Ad primam Resp. certum esse quod rusticus ille non peccaret, qui existimans inuincibiliter peccatum esse interficere hostem, non autem esse peccatum desiderare interiùs illum occidere, desideraret tamen, & vellet occidere; nemo enim peccat, nisi quando iudicat se peccare: in isto autem casu rusticus desiderando peccare, iudicat se non peccare, non ergo peccat. Quotiescunque igitur volo aliquid quod noui esse peccatum & contra Præceptum, prout cadit sub voluntatem meam, verè pecco: si autem noui quidem illud esse peccatum in se, non noui autem esse peccatum prout cadit sub volitionem meam, non pecco, neque facio contra charitatem diuinam, cui repugnant ea quæ cognoscuntur contraria Præcepto, prout cadunt sub volitionem.

Ad secun-
dam.

Ad secundam Resp. neminem vnquam obligari posse ad sciendum vel considerandum aliquid, nisi actu consideret se teneri ad illud considerandum. Vnde aduertentia illa virtualis, & interpretatiua, quam fingunt Valentia, Nauarrus, Zumel, nunquam per se potest sufficere ad peccatum.

Ad tertiam

Ad tertiam Resp. controuersum esse inter Doctores, vtrum possit inter fideles, aut infideles dari aliqua ignorantia inuincibilis iuris naturalis aut positiui diuini, vel humani, nam de iure naturali & iure diuino circa Fidei articulos existimant nonnulli semper vincibilem esse ignorantiam, quos optimè reijciunt Valentia, Corduba, Vasques, Azor. Primò itaque non est dubium, quin ignorantia articuloꝝ Fidei sit sæpe inter infideles inculpabilis, quia non habent vllam aduertentiam aut dubitationem de obligatione sciendi mysteria Fidei, non peccant ergo infideles, qui nihil audierunt de Fide: imò nec illi, qui non credunt vbi primùm audierunt mysteria Fidei, quia prima illa propositio non est statim sufficiens ad obligationem credendi. Secundò etiam inter fideles posse reperiri ignorantiam inuincibilem plurium mysterioꝝ Fidei, probat eadem ratio quamuis rariùs illud contingat, ut obseruant Vasques *disp. 121. Sanches lib. 2. c. 3.* Tertio, multa principia iuris naturalis multi omninò inuincibiliter ignorare possunt ob eandem causam, præsertim cum aliqua ex his sint satis obscura, v.g. quòd mentiri non liceat ad prohibendam mortem innocentis: quod mors accelerari non possit hominis moribundi, ne crucietur diutiùs. Aliqua tamen sunt in naturali iure adeò perspicua, ut à nemine ignorare possint, v.g. faciendum esse bonum, & alia huiusmodi.

Qui nam
sint capa-
ces igno-
rantie in-
uincibilis.

Quæ verò ex Scripturis adducuntur ab aduersariis, nihil ipsis fauent, cum ferè omnia non agant nisi de ignorantia facti, quam negant illi, semper esse

culpabilem, v. gr. clarum est quod Abimelec ignorabat an Sara vxor esset Abrahæ: Ionathas ignorabat Præceptum Patris: Iudæi Christum crucifigentes nesciebant ipsum esse Deum. Deinde peccauit etiam Abimelec propter nimiam salacitatem propter quam puniri meruit, etiamsi adulter non esset eo quòd non sciret Saram esse vxorem Abrahæ. Instituitur in Leuitico sacrificia pro peccatis factis ex ignorantia vincibili & culpabili, pro quibus etiam orat Dauid: Iudæi Christum crucifigentes ignorarunt Christum, sed eorum ignorantia non fuit inculpabilis, quia fuit vincibilis.

Ad quartam Resp. errasse omninò Pelagianos dupliciter circa ignorantiam, primò quòd negarent peccata esse illa quæ sunt ex ignorantia vincibili, siue illa esset iuris ignorantia, siue facti. Secundò, quod nollent ignorantiam & concupiscentiam penam esse peccati, sed primordia naturæ, quæ duo rectè colliguntur ex Augustino & Hieron. Martinus *disp. 16. contra Iansenianam hæresim, & Antonius Richardus l. 2. disputationis de lib. arbit. cap. 2. sect. 1.*

Ad quartam
duplex ca-
ror Pela-
gianorum
circa igno-
rantiam.

Supererat dicere qualis ignorantia in quolibet peccato semper reperitur, sed hoc in tractatu de Angelis satis declaratum esse videtur cum dixi de peccato Angelorum. Vnde constat neminem vnquam peccare quin habeat in intellectu defectum aliquem considerationis motiuorum, quorum cogitationem si haberet, abstinere procul dubio à peccatis.

SECTIO II.

De causis peccati ex parte appetitus sensitui.

S. Thom. q. 77.

Passio vocatur hoc loco motus appetitus sensitui in bonum sensu apprehensum, & rationi contrarium. Inuincibilis est si iudicium & voluntatem præueniat, ita ut volita non sit: vincibilis si volita sit, vel directè diciturque affectata, vel indirectè & est crassa si ad eam impediendam non adhibeatur vlla diligentia, simplex si modica duntaxat & insufficient adhibeatur diligentia. Difficultas igitur huius loci propria est, vtrum passio appetitus aliquando causet peccatum in ipsa voluntate, quibus modis causet, & vtrum valde diminuat peccatum.

Quid sit
passio.

Ratio dubitandi primò est, quia ut passio appetitus causet peccatum oportet, ut tollat cognitionem & scientiam intellectus, hoc autem est impossibile, ergo passio non causet peccatum: Probat minor, quia homo existens in passione sæpe facit id quod eligit esse malum, ergo passio non tollit scientiam intellectus. Deinde si passio tolleretur scientia intellectus, tolleretur solùm scientiam in particulari, non autem scientiam in vniuersali, sed hoc implicat quia qui scit vniuersale, scit etiam particularia, quæ sub illo vniuersali sunt contenta. Imò si aliquis habens scientiam in vniuersali, careret scientia in particulari, haberet simul duas scientias contradictoriè oppositas; diceret enim omnis fornicatio est fugienda, aliqua fornicatio non est fugienda, quod implicat.

Ratio
prima du-
bitandi.

Secundò, ut passio causet peccatum debet mouere voluntatem ad peccatum, sed hoc implicat, quia id quod mouet potentiam est obiectum, passio autem non est obiectum actus voluntatis, sed potius actus appetitus, ergo passio non causet peccatum. Imò id quod est superius non mouetur ab eo quod est inferius, sed voluntas est superior appetitu, ergo non mouetur ab appetitu.

Secunda.

Tertio, falsum videtur quod passio minuat peccatum, quia id quod augeat voluntarium, augeat etiam peccatum quod est essentialiter voluntarium, sed passio augeat voluntarium, ergo augeat etiam peccatum: sicut enim opus bonum, quò magis est voluntarium, eò

Tertia.